

Facultade de Ciencias da Educación

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

Localización**LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.****Dirección postal:**

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Educación Infantil

Materias**Curso 2**

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O05G110V01301	Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica	1c	6
O05G110V01302	Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade	1c	6
O05G110V01303	Educación: Tutoría e orientación coa familia	1c	6
O05G110V01304	Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá	1c	6
O05G110V01305	Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil	1c	6

O05G110V01401	Antropoloxía: Pensamento e cultura	2c	6
O05G110V01402	Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta	2c	6
O05G110V01403	Aprendizaxe das ciencias da natureza	2c	6
O05G110V01404	Didáctica da lingua e a literatura infantil	2c	6
O05G110V01405	Idioma estranxeiro I: Francés	2c	6
O05G110V01406	Idioma estranxeiro I: Inglés	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica**

Materia	Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica			
Código	O05G110V01301			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Membiela Iglesia, Pedro			
Profesorado	Membiela Iglesia, Pedro Vázquez Aguiar, María Trinidad			
Correo-e	membiela@uvigo.es			
Web				
Descrición	Formacion inicial dos futuros mestres de Educación Infantil en educación para a saúde xeral			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Coñecer os principios básicos do desenvolvemento e dos comportamento saudables.	A1 A2 A3 A4 A5 A8	B1 B4 B6 B13 B14 B15
2. Identificar no alumnado trastornos relacionados coa saúde: alimentación, desenvolvemento psicomotor, a atención, a percepción auditiva e visual, o sono, etc.	A1 A8	B1 B12 B14 B15
3. Colaborar cos profesionais especializados en temas de saúde infantil.	A1 A2 A3 A5 A8 A9 A10 A12	B2 B3 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B20
4. Detectar e valorar carencias afectivas e de benestar que perturben o desenvolvemento físico e psíquico adecuado dos estudantes.	A1 A8 A10 A12	B12 B14 B15
5. Saber deseñar, elaborar e avaliar actividades e recursos didácticos para temáticas relacionadas coa saúde do alumnado.	A1 A2 A3 A4 A5 A7 A8 A9 A10 A11 A12	B1 B2 B3 B5 B6 B8 B13 B14 B15 B16 B17 B21
6. Saber avaliar programacións, realizadas tendo en conta as directrices establecidas por la lexislación vixente para a etapa educativa de infantil.	A1 A2 A3 A4 A5 A7 A8 A9 A10 A11 A12	B1 B2 B3 B5 B6 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B21

Contidos

Tema	
1. Concepto de saúde	Evolución histórica do concepto de saúde. Elementos que configuran o actual concepto de saúde. Factores condicionantes da saúde.
2. Aproximación al concepto de Educación para a saúde (EpS).	Modelos en EpS. Promoción da saúde. Estratexias didácticas para promover a EpS na escola.
3. Alimentación e consumo	Alimentación e nutrición. Componentes dos alimentos. Novos alimentos. Dieta equilibrada. Problemas asociados a unha mala alimentación. Hábitos alimentarios. Alimentación e consumo.

4. Educación afectivo-sexual	Sexualidade e as súas funcións. Identidade sexual. Sexo-xenero. Orientación sexual. Conductas sexuais.
5. Orientacións sobre o consumo de drogas	Alcohol e tabaco. Outras drogas.
6. Outros temas relacionados coa saúde	Hixiene e saúde, contaminantes e a saúde, accidentes infantís.
7. Desenvolvemento da EpS na escola.	Recursos. Actividade. Técnicas de avaliación

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	20	10	30
Traballos de aula	22	26	48
Titoría en grupo	8.5	21.5	30
Traballos tutelados	0	40	40
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Clases maxistras dialogadas sobre temas de fundamentación teórica. As exposicións teóricas realizadas serán en modo presentación PowerPoint. Estas teñen por finalidade, presentar ao alumnado unha información organizada e estruturada en forma de cadros e esquemas de sínteses. Co fin de mellorar o valor didáctico deste método expositivo introdúciense elementos de motivación que inviten ao alumnado á participación, ao debate razoado e xeren un ambiente de aprendizaxe dinámica e aberto. Para que isto suceda, se incorporan paralelamente os seguintes recursos e estratexias didácticas: exploración das ideas ou coñecementos previos dos estudantes, proxección de materiais audiovisuais, comentarios de textos, animacións, etc.
Traballos de aula	O principal obxectivo será iniciar ao alumnado no desenvolvemento de determinadas habilidades, capacidades e destrezas para traballar a Educación para a saúde nas aulas de Educación Infantil.
Titoría en grupo	Sesións presenciais que o alumno en pequeno grupo mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Asesoramento individual ou en grupo, na aula e nas sesións de titoría.
Titoría en grupo	Asesoramento individual ou en grupo, na aula e nas sesións de titoría.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral		5
	Valorarase a asistencia regular ás clases e a participación activa.	
Traballos de aula	Valorarase a asistencia regular e a participación activa nas diferentes sesións prácticas programadas na materia. Cartafol/dossier de documentos elaborados polo estudante que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	20
Titoría en grupo	Valoración do desenvolvemento de actividades sobre Educación para a saúde e do proceso de aprendizaxe. O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elabora documentos ou actividades sobre distintas temáticas da materia que incluírá nun edublog. Prepara investigacións, memorias, comentarios críticos de lecturas, presentacións, vídeos, webquest, bandas deseñadas, etc. Valorarase a si mesmo a participación nos foros desenvolvidos no edublog.	20
Traballos tutelados	Traballos e proxectos O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Datas exames:

Consultar <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-o/web/index.php/grado-educacion-infantil/horarios>

Bibliografía. Fontes de información

Educación para la salud : guía práctica para promover estilos de vida saludables. Madrid : Pirámide, D.L.

Dapía Conde (2000): *Educación para a saúde como reto do século XXI, orientacións para a súa avaliación*. Vigo: Servicio de publicacións da Universidade de Vigo.

Molina, M.C. e Fortuna, M. (2003): *Experiencias educativas para la promoción de la salud y la prevención*. Barcelona: Alertes Psicopedagogía.

Salas, C. (2008): *La Educación para la salud del siglo XXI : comunicación y salud*. Madrid: Díaz de Santos. Xunta de Galicia (2009). Decreto 330/ 2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia.

Recomendacións

Outros comentarios

As estratexias de ensino deberán adaptarse as circunstancias que se vaian producindo o longo do curso

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade**

Materia	Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade			
Código	O05G110V01302			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Dpto. Externo			
Coordinador/a	González Fontão, María del Pilar			
Profesorado	González Fontão, María del Pilar			
Correo-e	mpfontao@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/mpfontao			
Descrición xeral	A materia [Escola Inclusiva e Atención á Diversidade] ven a constituir unha asignatura de Formación Básica enmarcada no 2º curso do Plan de Estudos de Formación do Grao de Educación Infantil. Esta asignatura resulta relevante para a formación do futuro docente dado que nela analízanse e desenvólvense tendencias e aportacións actuais que permiten un acercamento ós coñecementos básicos sobre a Educación en situacións de diversidade. Así, a principal aprendizaxe que se pretende suscitar a través desta materia é a relativa á natureza e problemas que afectan á educación cando se enfrenta a situacións educativas heteroxéneas en Educación Infantil.			

Dacordo coa actual situación do sistema educativo precisase duns profesionais cualificados que, ademais de dispoñer dun coñecemento xeral acerca do deseño e planificación do ensino, ás características do proceso de ensino-aprendizaxe, etc., é necesario que sepan realizar esos deseños adaptados á diversidade de alumnado que teñen os centros educativos e as correspondentes aulas, tamén é preciso que coñezan as diferentes situacións educativas de nenos/as que presentan dificultades de aprendizaxe e atención co fin de descubrir e dispoñer medios e metodoloxías adecuadas, capaces de ofrecer as mellores posibilidades de educación e inclusión escolar.

Por conseguinte, esta materia, desde a perspectiva pedagóxica, constitúe un dos eixes centrais da formación do Grao en Educación Infantil xa que as competencias a desenvolver capacitarán ao futuro docente para, ademais de coñecer a normativa legal e comprender que os Proxectos de Centro han de asumir a diversidade, poder identificar diversas necesidades educativas e saber desenvolver as oportunas intervencións na aula co obxecto de realizar unha axeitada atención educativa.

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos

B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Liderado
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Identificar dificultades de aprendizaxe relacionadas coa atención á diversidade en contextos inclusivos	A1 A2 A6	B1 B12 B21
Estructurar e promover o aprendizaxe autónomo dos alumnos á luz dos obxectivos e contenidos propios do correspondente nivel educativo, desenvolvendo estratexias que eviten a exclusión e a discriminación.	A2 A3 A5 A11	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B13 B15 B16 B20 B21
Respetar as diferencias culturais e persoais dos alumnos e demais membros da comunidade educativa.	A3 A4 A5 A12	B10 B11 B12 B14 B16 B19
Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades e realizar actividades educativas de apoio no marco dunha educación inclusiva.	A2 A3 A4 A5 A11	B1 B2 B5 B6 B7 B8 B15 B17 B20 B21
Experimentar un clima de relación positivo e de respecto que evite a exclusión ou discriminación mediante a construción de normas de convivencia democrática, afrontando e resolvendo de forma colaborativa situacións problemáticas e conflitos interpersonais de natureza diversa, como modelo de relación que logo poidan aplicar a súa práctica profesional	A3 A4 A5	B2 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B14 B16

Dinamizar có alumnado a construción participada de regras de convivencia democrática, e afrontar e resolver de forma colaborativa situacións problemáticas e conflitos interpersonais de natureza diversa.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B7
	A4	B8
	A5	B9
		B11
		B13
		B14
Adquirir habilidades básicas de deseño e aplicación didáctica adaptada que faciliten a inclusión de estudantes con necesidades específicas de apoio educativo e desenvolver propostas de acción dentro dun enfoque comprensivo da educación diversificada.	A2	B1
	A3	B2
	A4	B5
	A5	B6
	A11	B7
		B8
		B9
		B11
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B20
		B21
Deseñar e desenvolver proxectos educativos e unidades de programación que permitan adaptar o currículo ao contexto sociocultural e as diferentes características do alumnado.	A1	B1
	A3	B2
	A5	B6
	A9	B7
	A11	B8
		B9
		B13
		B14
		B15
		B17
		B20
Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites.	A4	B2
	A5	B7
	A11	B8
		B9
		B15
		B20
		B21
Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción entre iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, a traballo cooperativo e o esforzo individual.	A2	B7
	A3	B9
	A4	B11
	A5	B14
	A11	B15
		B17
		B20
		B21
Saber informar aos outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais.	A1	B2
	A4	B7
	A9	B8
	A10	B9
	A11	B10
	A12	B11
		B12
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B18
		B20
		B21

Contidos

Tema

Bloque I. Bases conceptuais do ámbito disciplinar	1. Políticas educativas e diversidade 2. A escola integradora e a escola inclusiva. 3. Inclusión e exclusión escolar. Barreiras ó aprendizaxe.
Bloque II. Marcos de actuación no campo educativo	4. Estratexias educativas de atención á diversidade nos centros educativos. 5. Organización dos servizos profesionais (Orientadores, Profesores de Apoio,[]) 6. Diagnóstico e avaliación para a atención á diversidade. 7. Medidas de atención á diversidade. Adaptacións curriculares.
Bloque III. Contextos de desenvolvemento	8. Escola, familia e comunidade

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	14	30	44
Resolución de problemas e/ou exercicios	13	18	31
Traballos de aula	11	4	15
Titoría en grupo	7	16	23
Traballos tutelados	0	32	32
Probas de resposta curta	2	0	2
Cartafol/dossier	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ofrecerase a atención personalizada durante todo o proceso de ensino e aprendizaxe da materia en relación a realización das diferentes tarefas metodolóxicas como son a elaboración de traballos, dossier, resolución de problemas e exercicios varios que se contemplan no programa. Do mesmo xeito, realizaranse nas horas de titoría establecidas para cada caso e dúbida por parte do alumnado.
Traballos de aula	Ofrecerase a atención personalizada durante todo o proceso de ensino e aprendizaxe da materia en relación a realización das diferentes tarefas metodolóxicas como son a elaboración de traballos, dossier, resolución de problemas e exercicios varios que se contemplan no programa. Do mesmo xeito, realizaranse nas horas de titoría establecidas para cada caso e dúbida por parte do alumnado.
Titoría en grupo	Ofrecerase a atención personalizada durante todo o proceso de ensino e aprendizaxe da materia en relación a realización das diferentes tarefas metodolóxicas como son a elaboración de traballos, dossier, resolución de problemas e exercicios varios que se contemplan no programa. Do mesmo xeito, realizaranse nas horas de titoría establecidas para cada caso e dúbida por parte do alumnado.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presenciais Semipresenciais	25

Traballos de aula	Presenciais: 15% Semipresenciais: 5%	15
Traballos tutelados	Todo o alumando	20
Probas de resposta curta	Presenciais: 40% Semipresenciais: 50% Non presenciais: 80%	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A asistencia e participación nas actividades de clase teóricas e actividades prácticas
2. A realización dun traballo monográfico e a aprendizaxe en grupo.
3. A resolución de cuestións e problemas prácticos que se recollerán nun dossier ao final do cuatrimestre.
4. A realización dun exercicio escrito, a final de cuatrimestre, que consistirá nunha proba breve sen material.

Criterios de avaliación:

Criterios de avaliación de carácter xeral

Precisión conceptual cun nivel de adecuación e profundidade pertinente.

Asistencia, participación activa e implicación no desenvolvemento das actividades realizadas.

Colaboración no traballo realizado na clase teórica e nas actividades tuteladas.

Realización dunha proba escrita ó final do cuatrimestre.

Criterios de avaliación de carácter específico

Teoría

Precisión e dominio conceptual, nivel de análise crítico-reflexivo, amplitude e adecuación dos contidos abordados.

Coñecemento asentado e razoado de criterios didáctico-organizativos de aplicación no proceso de ensino-aprendizaxe co alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

Prácticas de aula.

Asistencia e desenvolvemento das prácticas.

Extensión, adecuación das actividades prácticas

Plantexamento e resolución de problemas e cuestións de investigación de forma creativa

Traballo grupal

Orixinalidade, contido desenrolado e claridade expositiva

Enxuízamento crítico fundamentado de problemas extraídos da práctica en relación ás necesidades específicas de apoio educativo.

Neste sistema de avaliación teranse en conta ás diferentes características persoais e profesionais do alumnado. Para elo, a principio de curso (a primeira quincena de clases), os alumnos matriculados deberán entregar ficha e elixir a opción (de entre as seguintes) ca que desexan ser avaliados

As actividades non superadas durante o cuatrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Datos exames:

Consultar <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-o/web/index.php/grado-educacion-infantil/horarios>

Bibliografía básica:

- ARMAS, M. (2007). *Prevención e intervención ante problemas de conducta. Estrategias para centros educativos y familias*. Madrid: Wolters Kluwer.
- ARNAIZ, P. (2003). *Educación inclusiva: una escuela para todos*. Aljibe: Málaga.
- ROJAS DEL ALAMO, P. (2005). *Bases pedagógicas de la Educación Especial: Profesionales y Programas*. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- LUQUE PARRA, D.J. (2006). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica en el alumnado con discapacidad: análisis de casos prácticos*. Archidona: Aljibe.
- Kyriazopoulou, M. y Weber, H. (editors) 2009. *Desarrollo de indicadores sobre educación inclusiva en Europa*, Odense, Denmark: European Agency for Development in Special Needs Education.

Bibliografía complementaria:

- AINSCOW, M. (2001). *Desarrollo de escuelas inclusivas: Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares*. Narcea: Madrid.
- DEUTSCH-SMITH, D. (2007). *Bases psicopedagógicas de la educación especial: enseñando en una época de oportunidades*. Pearson Alhambra
- VIDAL, J.G.; MANJÓN, D.G.; HERRERA, J.A. (2005). *Guía para la programación e intervención en Educación Especial*. Madrid: EOS Gabinete de Orientación Psicológica.
- SEIJO, D. (2008). *Educación especial, competencias docentes para atención de alumnos con necesidades específicas de apoyo educativo: formación y recursos didácticos*. Port-Royal Ediciones.
- SÓLA MARTÍNEZ, T.; LÓPEZ URQUIZAR, N. y CÁCERES RECHE, M^a. P. (2006). *Perspectivas didácticas y organizativas de la educación especial*. Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Información Complementaria:
- AA.VV. (2006). *La intervención en educación especial: propuestas desde la práctica*. Madrid: CCS.
- ACOSTA, V.M. (2006). Los problemas de las personas sordas para su integración en el mundo laboral. Análisis de la realidad y propuestas de acción. *Innovación Educativa*, 16, 257-273.
- ALCANTUD, F.; SOTO, F.J. (2003). *Tecnologías de ayuda en personas con trastornos de comunicación*. Nau Llibres: Valencia.
- AMORÓS, P. y AYERBE, P. (2000). *Intervención educativa en inadaptación social*. Madrid: Síntesis.
- BAÑASCO, M.R. (2007). *La inteligencia emocional en educación especial*. Tutorial Formación, S.L.L.
- BENITO, Y. (Coord.) (2000). *Intervención e investigación psicoeducativas en alumnos superdotados*. Salamanca: Amarú.
- BARRACA, J. ARTOLA, T. (2004). La identificación de alumnos con altas capacidades a través de la EDAC. *Revista de Psicología y Psicopedagogía*, 3 (1) 3-18.
- CARDONA MARTÍN, M. y otros (2001). *Adaptemos la escuela. Orientaciones ante la discapacidad motórica*. Archidona: Aljibe.
- CURRAS, C. (2001). A orientación educativa e profesional en Galicia. *Revista Galega do Ensino*. Educación Especial, 32, 25-34.
- DEUTSCH-SMITH, D. (2007). *Bases psicopedagógicas de la educación especial: enseñando en una época de oportunidades*. Pearson Alhambra
- ECHEITA SARRIOMANDIN, G. (2006). *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Madrid: Narcea.
- ELLIS, J. L. y WILLINSKY (1999). *Niños y mujeres superdotados*. Madrid: Narcea.
- ESTEBAN, R.M. (2002). Adaptaciones curriculares individuales y diversificación curricular. La respuesta del profesor a las necesidades educativas especiales. Granada Grupo Editorial Universitario.
- ESTRELLA, E. (2007). *Nuevas tecnologías aplicadas a la educación especial*. Tutorial Formación, S.L.L.
- Fernández Batanero, J. M. (2010). *Estrategias y prácticas educativas eficaces para la inclusión educativa: Un estudio de*

casos en Andalucía. Archivos Analíticos de Políticas Educativas=Education Policy Analysis Archives, 18, 22.

Fernández Batanero, J. M. (2011). A la búsqueda de elementos diferenciadores que aumentan los resultados y las expectativas de alumnos en riesgo de exclusión educativa. *Revista de educación*, ISSN 0034-8082, Nº 355, 2011, págs. 197-199.

GALLEGO ORTEGA, J.L. (2007). La gestión del aula para aprender lengua. *Innovación Educativa*, 17, 187-195.

GARCIA FERNANDEZ, J. A. (2001). Contextos escolares inclusivos e alumnos con necesidades educativas especiales. *Revista Galega do Ensino*. Educación Especial, 32, 73-88.

GARCIA SEIJO, M.I. y FERREIRO, X. (2006). A inmigración e as súas consecuencias na escola: unha proposta de traballo para a titoría educativa. *Innovación Educativa*, 16, 111-119.

GONZALEZ FONTAO, M. P. (1997). La atención a la diversidad. En CID, A. (Coord.). *Practicum I. Practicas de observación para el título de Maestro* (Pp. 105-116). Orense: Copytema.

GONZALEZ FONTAO, M. P. (1997). *Capacidad de imagen y creatividad*. Vigo: Servicio de publicaciones de la Universidad de Vigo.

GONZALEZ FONTAO, M. P. y MARTINEZ SUAREZ, E. (2007). Evaluación cualitativa de la creatividad. *Innovación Educativa*, 17, 209-220.

GUINEY, D.; O'BRIEN, T. (2003). *Atención a la diversidad en la enseñanza y el aprendizaje. Principios y práctica*. Alianza Editorial: Madrid.

HERNANDEZ, A. (2008). *Aspectos generales y legislación internacional sobre educación especial*. Impredisur, S.L.

LOPEZ OCAÑA, A.; ZAFRA, M. (2003). *La atención a la diversidad en la Educación Secundaria Obligatoria*. Octaedro: Barcelona.

LOPEZ SÁNCHEZ, M. (2006). *La dignificación del alumnado con necesidades educativas especiales*. Granada: Grupo Editorial Universitario

LOU ROYO, M.A. y LOPEZURQUIZAR, N. (2005). *Bases psicopedagógicas de la Educación Especial*. Madrid: Pirámide.

MARQUEZ, E. y GARCIA-CANO, M. (2006). Educación intercultural y aprendizaje cooperativo. Una propuesta de innovación educativa en el aula. *Innovación Educativa*, 16, 121-131.

MARTIN, E.J. (2008). *Programación didáctica de una aula muy especial*. Tutorial Formación, S.L.L.

MIÑOZ, J.M.; RIOS DE DEUS, M.P. (2004). Atención a la diversidad y calidad. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 15 (2) 413-424.

MONFORT, M. (2001). *Estimulación del lenguaje oral*. Madrid: ENTHA.

MUNTANER, J. J. (2001). A figura do profesor de apoio no proceso de atención á diversidade. *Revista Galega do Ensino*. Educación Especial, 32, 107-128.

NIETO, J. y BOTIAS, F. (2000). *Los equipos de orientación educativa y psicopedagógica*. Barcelona: Ariel.

PARRILLA, A. (2001). O longo camiño cara á inclusión. *Revista Galega do Ensino*. Educación Especial, 32, 35-54

PUIGDELLIVOL, I. (2007). *La educación especial en la escuela integrada: una perspectiva desde la diversidad*. Editorial Graó.

RUIZ, M.C. (2008). *La educación especial en Europa*. Asociación Procompal de Profesores Comprometidos con Almería.

Salimbeni, O. (2011). Escuela y Comunidad: participación comunitaria en el sistema escolar. *Tendencias pedagógicas*, ISSN 1989-8614, Nº 17, 2011, págs. 19-31

SALVADOR MATA, F. (2000). *Como prevenir las dificultades en la expresión escrita*. Málaga: Aljibe.

SALVADOR MATA, F. y GARCIA FERNANDEZ, I. (2007). Procesos cognitivos en la composición escrita de personas afectadas de parálisis cerebral. *Innovación Educativa*, 17, 229-238.

SAN ANDRES, C. (2008). *Nuevas tecnologías aplicadas a la educación especial*. Ediciones Corintia S.R.L.

SEIJO, D. (2008). *Educación especial, competencias docentes para atención de alumnos con necesidades específicas de apoyo educativo: formación y recursos didácticos*. Port-Royal Ediciones.

SMITH, D.D. (2003). *Bases psicopedagógicas de la educación especial*. Madrid: Pearson Prentice Hall.

STAINBACK, S. y STAINBACK, W. (1999). *Currículopara facilitar el aprendizaje a todos los estudiantes*. Madrid: Narcea.

THOMAS, G; LOXLEY, A. (2007). *Reconstrucción de la educación especial y construcción de la inclusiva*. Editorial La Muralla, S.A.

TOLCHINSKY, L. (2002). *Procesos de aprendizaje y formación docente en condiciones de extrema diversidad*. Octaedro: Barcelona.

VEGA, A. (2001). *Los centros escolares ante la inadaptación social*. Málaga: Aljibe.

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Educación: Titoría e orientación coa familia/O05G110V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/O05G110V01102

Outros comentarios

É convinte certo dominio da informática en canto/relación o manexo de aplicacións de carácter xeral (tratamento de textos, internet, programa de presentación, ...). Por outra banda os estudantes tamén deben ter coñecementos mínimos do uso da biblioteca (saber realizar búsquedas de información bibliográfica, bases de datos, etc.).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Tutoría e orientación coa familia**

Materia	Educación: Tutoría e orientación coa familia			
Código	O05G110V01303			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Dpto. Externo			
Coordinador/a	González Fontão, María del Pilar			
Profesorado	González Fontão, María del Pilar			
Correo-e	mpfontao@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/mpfontao			
Descrición xeral	La asignatura Tutoría y Orientación con la Familia, está integrada en el módulo de Formación Básica. Se imparte en el 1º cuatrimestre del 2º curso correspondiente al Plan de Estudios de Educación Infantil. Esta materia pretende ser una herramienta eficaz, práctica y operativa para el estudiante [futuro docente- al tratar de situar los procesos de orientación y tutoría en el quehacer educativo diario así como establecer planes de acción tutorial partiendo de un planteamiento educativo inclusivo y altamente personalizado en colaboración con la familia. Cumple un papel importante en el plan de estudios derivado de su carácter formativo al ser considerada esta materia como una pieza básica que aglutina los diferentes actos docentes y trata de contribuir a la mejora de la calidad de la enseñanza.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Liderado
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.	A3 A4 A10	B3 B7 B8 B12 B16
2. Coñecer e desempeñar a función titorial e orientadora en relación coa educación familiar no período de 0-6 anos e coordinando a acción educativa referida ao seu grupo de alumnos.	A4 A5 A10	B2 B6 B7 B11 B13 B18
3. Crear y manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo	A3 A10	B3 B11 B12 B17 B18
4. Relacionar a educación co medio e cooperar coas familias e a comunidade	A2 A3	B10 B16 B22
5. Diseñar estratexias de apoio as familias para evitar problemáticas de desarraigo e abandono escolar	A3 A10	B2 B3 B7 B8 B9 B14
6. Mostrar habilidades sociais para entender as familias e facerse entender por elas.	A4 A10	B7 B8 B9 B11 B18
7. Promover e colabourar en accións dentro e fora da escola, organizadas polas familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadan.	A2 A3 A4 A12	B2 B3 B4 B8 B9 B16
8. Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a educación familiar e escolar con respecto aos cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais, a multiculturalidade e interculturalidade, discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostible.	A3 A12	B12 B13 B14 B19
9. Promover a integración da familia e a comunidade aos programas de educación especial.	A3 A4 A5 A6 A10	B8 B9 B11 B12 B14 B16 B21
10. Abordar e resolver problemas de disciplina na aula e conflitos na familia promovendo o traballo cooperativo e o traballo e o esforzo individuais.	A4 A5 A10 A12	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B13 B18
Contidos		
Tema		
(*)1. Orientación y tutoría en el marco normativo actual	1.1. Marco conceptual y relación entre tutoría y orientación 1.2. El tutor, tutoría y orientación en la legislación 1.3. La orientación en la Educación Infantil	

(*)2. La Acción Tutorial: organización y planificación

- 2.1. La Acción Tutorial en el marco de las competencias
- 2.2. Sentido y alcance de la Acción Tutorial
 - 2.2.1. Perfil y funciones del profesor tutor
 - 2.2.2. Características de la Acción Tutorial
- 2.3. Organización, planificación y programación de la Acción Tutorial
 - 2.3.1. Objetivos de la Acción Tutorial
 - 2.3.2. La Acción Tutorial en Educación Infantil
- 2.4. El Plan de Acción Tutorial

(*)3. Técnicas e instrumentos para la Acción Tutorial y la Orientación Educativa

- (*)3.1. La importancia de las técnicas e instrumentos de intervención
- 3.2. Principales técnicas e instrumentos utilizados para la tutoría y la orientación educativa:
 - 3.2.1. La observación
 - 3.2.2. La entrevista
 - 3.2.3. El cuestionario
 - 3.2.4. Técnicas de dinámica de grupos

(*)4. Tutoría y orientación familiar

- (*)4.1. El período de adaptación
 - 4.1.1. La acogida de los niños
 - 4.1.2. La acogida de las familias
- 4.2. El tutor ante las necesidades especiales
- 4.3. La participación de la familia en Educación Infantil. Intercambio de información

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	12	26	38
Tutoría en grupo	7	16	23
Traballos de aula	11	5	16
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	20	34
Traballos tutelados	0	32	32
Probas de resposta curta	2	0	2
Cartafol/dossier	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Tutoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Tutoría en grupo	Ofrecerase a atención personalizada durante todo o proceso de ensino e aprendizaxe da materia en relación a realización das diferentes tarefas metodolóxicas como son a elaboración de traballos, dossier, resolución de problemas e exercicios varios que se contemplan no programa. Do mesmo xeito, realizáranse nas horas de tutoría establecidas para cada caso e dúbida por parte do alumnado.

Traballos de aula	Ofreceráse a atención personalizada durante todo o proceso de ensino e aprendizaxe da materia en relación a realización das diferentes tarefas metodolóxicas como son a elaboración de traballos, dossier, resolución de problemas e exercicios varios que se contemplan no programa. Do mesmo xeito, realizaranse nas horas de tutoría establecidas para cada caso e dúbida por parte do alumnado.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ofreceráse a atención personalizada durante todo o proceso de ensino e aprendizaxe da materia en relación a realización das diferentes tarefas metodolóxicas como son a elaboración de traballos, dossier, resolución de problemas e exercicios varios que se contemplan no programa. Do mesmo xeito, realizaranse nas horas de tutoría establecidas para cada caso e dúbida por parte do alumnado.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Solamente presenciales	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Semipresenciales: 30% No presenciales: non puntúa	30
Traballos tutelados	Semipresenciales: 30% No presenciales: 30 %	30
Probas de resposta curta	Semipresenciales: 40% No presenciales: 70%	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

La evaluación que se propone va a ser una evaluación multicriterio, es decir, una evaluación que admite propuestas de valoración del alumno/a en todas las actividades que lleve a cabo (conocimientos teóricos, prácticas, trabajos, examen, ...) permitiendo una evaluación conjunta que tienda a una valoración integral del alumno/a.

As actividades de valoración implicarán:

1. La asistencia y participación en las clases teóricas y actividades prácticas.
2. La realización de un trabajo monográfico y el aprendizaje en grupo.
3. La realización de un ejercicio escrito, a final de curso.

Criterios de evaluación:

Teoría

- Identificación del concepto, las funciones, tareas y contenidos propios de acción tutorial y orientadora.
- Identificación y descripción de las principales técnicas e instrumentos de orientación y tutoría.
- Capacidad para adoptar una actitud reflexiva, activa, crítica y transformadora ante la tutoría y orientación familiar y su intervención.
- Análisis y valoración de las funciones de la familia como contexto educativo y socializador.

Grupo grande

- Capacidad para diseñar y aplicar distintas técnicas y estrategias para la acción tutorial y orientadora.
- Justificación de la elección de una técnica de acuerdo con los objetivos propuestos.
- Capacidad de descripción, análisis y resolución de casos prácticos propuestos

Grupo reducido/trabajo individual

- Originalidad de la propuesta de intervención del proyecto de aprendizaje tutorizado.
- Aportaciones personales.

En este sistema de evaluación se tendrán en cuenta las diferentes características personales y profesionales del alumnado. Para ello, a principio de curso (la primera quincena de clases), los alumnos matriculados deberán entregar ficha y elegir la opción con la que desean ser evaluados (presencial, semipresencial o no presencial).

Los alumnos/as que se ajusten a un tipo de criterio (A, B o C) deben puntuar en todos los aspectos que se señalan, de manera inexcusable, para poder superar la materia. Son criterios sumativos entre sí y nunca se podrá sumar si en alguno de los criterios tiene una valoración nula. Las fechas límite de presentación de la documentación se acordará al principio delcuatrimestre.

As actividades non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas"

Datas exames:

Consultar <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-o/web/index.php/grado-educacion-infantil/horarios>

Bibliografía. Fontes de información

ACOSTA PÉREZ, B. (2002). Escuela y familia: complementos educativos. La Habana: Pueblo y Educación.

- ALES SIOLI, J. (2005). La mediación familiar: Teoría, análisis y regulación en España .Sevilla: Aconcagua Libros.
- ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B. (2003). Orientación familiar: Intervención familiar en el ámbito de la diversidad . Madrid: Sanz y Torres.
- Asociación Interdisciplinaria Europea de Estudios de la Familia (AIEEF), info@aieef.org
- ALONSO TAPIA, J. (1995). Orientación educativa: teoría, evaluación e intervención . Madrid: Síntesis.
- ÁLVAREZ GONZÁLEZ, M. y BISQUERRA ALZINA, R. (Coords.) (1998). Manual de Orientación y Tutoría . Praxis.
- ARNÁIZ, J. e ISÚS, S. (1995). La tutoría organización y tareas .Barcelona, Grao.
- BERNAL MARTÍNEZ DE SORIA, A. (2005). La familia como ámbito educativo. Madrid: Rialp.
- BOUCHÉ PERIS, J. H. e HIDALGO MENA, F.L. (2004). Mediación y Orientación Familiar II. Madrid: Dykinson.
- BRUNET, J.J. Y NEGRO, J.L. (1995). ¿Cómo organizar una Escuela de Padres?. (2a ed.). Vol. I y II. Barcelona: Paidós-MEC.
- CANOGONZÁLEZ, R. (2008). Funciones del Departamento de Orientación: La Atención a la Diversidad. En Ministerio de Educación, Política Social y Deporte. Funciones del Departamento de Orientación . Secretaría General de Educación: Madrid, pp.161-202.
- CASTILLO ARREDONDO S., TORRES GONZÁLEZ, J.A. y Polanco González, L. (2003). Acción tutorial en los Centros Educativos. Formación y Práctica. Vol. 1. Formación. Madrid: UNED.
- CASTILLO ARREDONDO S., TORRES GONZÁLEZ, J.A. y Polanco González, L. (2003). Acción tutorial en los Centros Educativos. Formación y Práctica. Vol. 2. Práctica. Madrid: UNED.
- CASTRO SANTISTEBAN, M. (2007). ¿Cómo diseñar e implementar una Escuela de Padres? Manual práctico. Bogotá: PsicoEditores.
- COMELLAS, M. J. y otros (Coord.) (2002). Las competencias del profesorado para la acción tutorial . Barcelona: Cisspraxis, S.A.
- COMELLAS, Mª J. (2008). Familia y escuela: compartir la educación . Barcelona: Graó.
- DÍEZ DE ULZURRÚN, A. y MASEGOSA, A. (1996). La dinámica de grupos en la acción tutorial. Biblioteca de Guix. Barcelona: Craó.
- GONZÁLEZ FALCÓN, I. (2009). Integración socio-educativa de los padres y madres inmigrantes en los Centros. Huelva: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Huelva.
- GIL MARTÍNEZ, R. (1997). Manual para tutorías y departamentos de orientación: educar la autoestima - aprender a convivir . Madrid. Escuela Española.
- LEY Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación (B.O.E., de 4 de mayo).
- LONGÁS, J. y MOLLÁ, N. (Coord.) (2007). La escuela orientadora . Madrid: Narcea.
- LÓPEZ FRANCO, E. (1998). La familia: Nuevo contexto educativo entre el conflicto y la esperanza. Revista Complutense de Educación, val. 8, nº2, 49- 100.
- LÓPEZ URQUIZAR, N. y SOLÁ MARTÍNEZ, T. (2005). Orientación escolar y tutoría . Granada: Grupo Editorial Universitario.
- MARTÍN, X. y otros (2008). Tutoría. Técnicas, recursos y actividades . Madrid: Alianza Editorial.
- 156.
- MARTÍNEZ GONZÁLEZ, M. de C.; ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B. (2003). Orientación Familiar. Madrid: UNED.
- MARTÍNEZ GONZÁLEZ, M. de C.; ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B. y FERNÁNDEZ, A.P. (2009). Orientación Familiar: Contextos, evolución e intervención . Madrid: Sanz y Torres.
- MARTÍNEZ GONZÁLEZ, Mª de C. (2007). Orientación educativa y tutoría . Madrid: Sanz y Torres.
- MARTÍN, R. (2003). Escuela y familia: una alianza necesaria. Buenos Aires: Troquel.
- M.E.C. (Inst. Sup. de Form. del Prof.) (2006). La acción tutorial: su concepción y su práctica. Madrid: MEC-Subdirección General de Información y Publicaciones.

Mollá, N, y Longás, J. (2009). La escuela orientadora: La acción desde una perspectiva institucional. Narcea Ediciones. ISBN 8427715242

NEGROMONCAYO, A. (2006). La orientación en los centros educativos . Barcelona: Graó.

PÉREZ ADÁN, J. (2005). Repensar la familia . Madrid: EIUNSA (Ediciones Internacionales Universitarias).

RAMÍREZ CABAÑAS, J. y GAGO, L. (1995). Guía práctica del profesor-tutor (en educación primaria y secundaria) . Madrid: Narcea.

RIODEL, D.; ÁLVAREZ, B.; BELTRÁN, S.G. y TÉLLEZ, J.A. (2003). Orientación y educación familiar . Madrid: UNED.

Ruz Martín, I. (2010). Diseño y elaboración de materiales informatizados en el ámbito de la orientación educativa y la tutoría. Pixel-Bit: Revista de medios y educación, ISSN 1133-8482, Nº. 36, 2010, págs. 41-51

Sánchez Rodríguez, E. (2007). El período de adaptación a la escuela infantil. Gestionando los nuevos actores y escenarios de la formación en la sociedad del conocimiento / coord. por Manuel Lorenzo Delgado, 2007, ISBN 978-84-8144-398-1, págs. 393-404

SOLER NEGES, J.L. (Coord.) (2004). Orientación y tutorial . Zaragoza: Mirá Editores.

VV.AA. (2001). La acción tutorial. El alumnado toma la palabra . Barcelona: Graó.

VV.AA. (2001). Ser profesor, ser tutor. Orientación educativa para docentes. Huelva: Hergué Editorial.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Organización do centro escolar/O05G110V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/O05G110V01102

Outros comentarios

É convinte certo dominio da informática en canto/relación o manexo de aplicacións de carácter xeral (tratamento de textos, internet, programa de presentación, ...). Por outra banda os estudantes tamén deben ter coñecementos mínimos do uso da biblioteca (saber realizar búsquedas de información bibliográfica, bases de datos, etc.).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Fundamentos psicológicos da intervención temperá				
Materia	Psicología: Fundamentos psicológicos da intervención temperá			
Código	O05G110V01304			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Puente Carracedo, Hipólito			
Profesorado	Iglesias Sarmiento, Valentín Puente Carracedo, Hipólito Sueiro Domínguez, Encarnación			
Correo-e	hpunte@cop.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia inclúe competencias básicas para o futuro exercicio profesional do/a Mestre/a de Educación Infantil e competencias máis instrumentais, especialmente relacionadas coa detección, prevención e intervención temperá en trastornos do desenvolvemento.			

Competencias de titulación

Código	
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicológicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B15	Aprendizaxe autónoma

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución.	A6
Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicológicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia	A8
A10 Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias	A10
A11 Reflexionar sobre as prácticas para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes	A11
B7 Resolución de problemas	B7
B9 Traballo en equipo	B7 B9
B15 Aprendizaxe autónoma	B15

Contidos

Tema	
O DESENVOLVEMENTO HUMANO	1.-A natureza do desenvolvemento humano. 2.-Determinantes do desenvolvemento . 3.-As etapas da vida.

O DESENVOLVEMENTO PRENATAL

- 1.- Comezo da vida e crecemento prenatal
- 2.- O desenvolvemento da conducta prenatal
- 3.- O proceso do nacemento
- 4.- Anomalías fetais e complicacións no parto

O NEONATO

- 1.-O neonato
- 2.-Estados e ritmos do bebé
- 3.-Os reflexos
- 4.-Desenvolvemento temperá da percepción
- 5.-Interacción social

A PRIMEIRA INFANCIA

- 1.- O desenvolvemento do cerebro
- 2.- O desenvolvemento das habilidades motoras
- 3.- A percepción
- 4.- A intelixencia
- 5.- A afectividade
- 6.- A Linguaxe

A SEGUNDA INFANCIA

- 1.- Desenvolvemento físico e psicomotor.
- 2.- Desenvolvemento da intelixencia.
- 3.- A socialización: familia e escola.
- 4.- A Linguaxe.
- 5.- A Afectividade

ATENCIÓN TEMPERÁ E TRASTORNOS NO DESENVOLVEMENTO

- 1.- A discapacidade intelectual
- 2.- A discapacidade visual
- 3.- A discapacidade auditiva
- 4.- A parálise cerebral
- 5.- Trastornos do espectro autista

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	9	0	9
Presentacións/exposicións	15	30	45
Actividades introdutorias	3	0	3
Titoría en grupo	15	29	44
Traballos tutelados	9	29	38
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	9	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois, por escrito, ao profesor, dos resultados da valoración, mediante cuestionarios, escalas, probas adaptadas ao alumnado de educación infantil, con determinados déficits ou trastornos, co obxecto de ter a informacións máis precisa posible do seu desenvolvemento e poder adaptar a intervención docente.
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información do alumnado e presentación da materia.

Titoría en grupo	O estudante presenta no grupo clase, aspectos dos contidos da materia, previamente preparados, utilizando material proporcionado polo profesor, ademais das aportacións persoais que poida realizar o estudante, utilizando a bibliografía suxerida.
Traballos tutelados	Realización de traballos en pequeno grupo ou individuais sobre contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Completando a titoría en grupo, na titoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desvelar o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na titoría en grupo como na individual.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois, por escrito, ao profesor, dos resultados da valoración, mediante cuestionarios, escalas, probas adaptadas ao alumnado de educación infantil, con determinados déficits ou trastornos, co obxecto de ter a informacións máis precisa posible do seu desenvolvemento e poder adaptar a intervención docente.	25
Titoría en grupo	O estudante presenta no grupo clase, aspectos dos contidos da materia, previamente preparados, utilizando material proporcionado polo profesor, ademais das aportacións persoais que poida realizar o estudante, utilizando a bibliografía suxerida.	15
Traballos tutelados	Realización de traballos en pequeno grupo ou individuais sobre contidos da materia.	30
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na convocatoria de Xullo, unicamente se avaliarán as competencias ou actividades non superadas na convocatoria correspondente ao seu cuadrimestre.

No caso de que algún estudante non poida ser obxecto dunha avaliación continua, nin o seu traballo poida ser titorizado polo docente, realizará unha proba sobre os contidos teóricos, que suporá o sesenta por cento da cualificación final, e outra sobre os contidos prácticos, que representará o corenta por cento da cualificación final. Para superar a materia será preciso que en cada unha das partes (teórica e práctica) acade un cincuenta por cento da cualificación establecida para cada parte.

Bibliografía. Fontes de información

-
-
-
-

BRAZELTON, T. (2012). *Las necesidades básicas de la infancia*. Barcelona: GRAO.

GÓMEZ, A., VIGUER, P. Y CANTERO, M.J. (Coord..) (2003). *Intervención temprana. Desarrollo óptimo de 0 a 6 años*. Madrid: Ediciones Pirámide.

GARCÍA, F.A. (2002). Atención Temprana: elementos para el desarrollo de un Modelo Integral de Intervención. *Bordón*, 54 (1), 39-52.

MOLLÁ, M.T. Y NAVARRO, S. (2001). *Programa de estimulación para niños de cuatro a seis años*. Madrid: CEPE.

VIGUER, P. (2004). *Optimización evolutiva. Fundamentos del desarrollo óptimo*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Outras referencias de interese

AUCOUTURIER, B. (2012). *L'enfant terrible. ¿Qué hacer con el niño difícil en la escuela?*. Barcelona: GRAO.

BARLET, X. Y GRAS, R. (1995). *Atención temprana al bebé sordo*. Barcelona: Masson.

CANDEL, I. (1993). *Programa de atención temprana*. Madrid: CEPE.

GARCIA, B. e HERRANZ, P. (1996). *Los orígenes del desarrollo social: el apego*. Madrid:UNED

JOHNSON-MARTÍN, N., JENS, K., ATTERMEIR, S. Y HACKER, B. (1994). *Currículo Carolina. Evaluación y ejercicios para bebés y niños pequeños con necesidades especiales*. Madrid: TEA.

PAPALIA, D.E., e WENDKOS, S (2001), 8ª edición). *Psicología del Desarrollo*. Colombia: McGraw Hill.

PEÑAFIEL PUERTO, et al (2001). *El niño en desarrollo*. Madrid: Ediciones del Laberinto.

PÉREZ, M. Y CASTRO, J. (1994). *El desarrollo psicológico de los niños ciegos en la primera infancia*. Barcelona: Paidós.

VILLA, E., AGUIRRE, M., ALVAREZ, M.J., GARRO, G., MURILLO, P. Y NARBONA, J. (1992). *Desarrollo y estimulación del niño. Durante los tres primeros años de su vida*. Pamplona: EUNSA.

ZULUETA, M.I. Y MOLLÁ, M.T. (2001). Programa para la estimulación del desarrollo infantil (el niño de 1 año, 2 años, 3 años y 4 años). Madrid: CEPE.

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/O05G110V01102

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil				
Materia	Psicología: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil			
Código	O05G110V01305			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Tellado González, Fernando			
Profesorado	Iglesias Sarmiento, Valentín Tellado González, Fernando			
Correo-e	ftellado@uvigo.es			
Web	http://ftellado@uvigo.es			
Descrición xeral	Abordamos os diferentes sistemas da abordaxe de optimización dos procesos de aprendizaxe no desenvolvemento infantil. A avaliación das dificultades de aprendizaxe e a intervención nas mesmas mediante a aplicación dos diferentes programas para mellóraa da aprendizaxe infantil			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas, problemas de percepción visual, auditiva e atención informal.	A2 A3	B2
	A2 A4	B1 B7
Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos tipos de aprendizaxe	A1 A2 A3	
Aplicar os coñecementos adquiridos para favorecer a aprendizaxe e o desenvolvemento en contextos diversos e plurais.	A1 A2 A3 A8 A10	B1 B2 B7

Contidos

Tema	
Dificultades de aprendizaxe	Concepto de dificultades de aprendizaxe. Clasificación das dificultades de aprendizaxe

Avaliación das dificultades de aprendizaxe	Recoleita de información. Instrumentos de recollida da información. Técnicas de recolleita de información. Aplicación de probas. Elaboración de conclusións e redacción de informes.
Intervención nas dificultades de aprendizaxe na educación infantil	Programas de mellora das capacidades cognitivas. Programas de mellora das habilidades perceptivas. Programa de mellora da atención. Programa de mellora das habilidades socio-afectivas. Programas de reforzos das aprendizaxes básicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2.5	0	2.5
Traballos de aula	11	11	22
Traballos tutelados	7	17	24
Sesión maxistral	25	69.5	94.5
Probas de tipo test	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Explicación do programa da materia, os núcleos de contidos, as competencias que se espera sexan alcanzadas, o sistema de traballo e de avaliación da materia
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicáselo brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo será supervisada en todo momento polo profesor , ben directamente no aula, mediante tutoría ou por medios informáticos.
Traballos tutelados	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Sesión maxistral	Explicación de cada un dos nucleos temáticos dos contidos da materia . o profesor dedicase estas sesións a expoñer e explicar os contidos da materia . Todo o material que se utilice sera entregado aos alumnos . Así mesmo entregásenlles os temas referidos aos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Os alumnos dispoñeran de tutorías individualizadas. Tamen dispoan de itutorías en pequenos grupos. Poden realizar consultas mediante o telefono e o correo electrónico co profesor .
Traballos tutelados	Os alumnos dispoñeran de tutorías individualizadas. Tamen dispoan de itutorías en pequenos grupos. Poden realizar consultas mediante o telefono e o correo electrónico co profesor .
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os alumnos dispoñeran de tutorías individualizadas. Tamen dispoan de itutorías en pequenos grupos. Poden realizar consultas mediante o telefono e o correo electrónico co profesor .
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Os alumnos dispoñeran de tutorías individualizadas. Tamen dispoan de itutorías en pequenos grupos. Poden realizar consultas mediante o telefono e o correo electrónico co profesor .

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

Probas de tipo test	Número de acertos ao que se descontara o numero de erros dividido 50 de la nota final entre tres. Esto se multiplicara por dez e o resultado desta operación divídese polo número de preguntas da proba.	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Deste xeito, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica pode ser presencial ou non presencial. Pódense empregar diferentes ferramentas para aplicar esta técnica como, por exemplo, chat, correo, foro, audioconferencia, videoconferencia, etc.	25
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade presentada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	15
Outras	Valorarase asistencia as clases prácticas.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación dos traballos prácticos realízase mediante a utilización da ferramenta E- rubrica

Para superar a materia é necesario ter unha nota mínima de 5 na parte teórica e 5 nos traballos

O alumnado non asistente , terá que entregar todos os traballos prácticos, realizar o exame tipo test e un exame do traballo de aula.

As actividades non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

Bibliografía. Fontes de información

garcía vidal y González Manjón, **Dificultades de aprendizaje e Intervención Psicopedagógica**, EOS,
Nicasio García, Jesus, **Manual de dificultades de Aprendizaje**, Narcea 3ª edición,
Molina, et al, **El fracaso en el aprendizaje escolarII Un enfoque cognitivo.**, 2ª 1998,
García Sanchez, J:N, **Dificultades de aprendizaje e intervención psicopedagógica.**, 2001,
Defior,S, **Las dificultades de aprendizaje: Un enfoque cognitivo**, 2ª 2007,
American psychiatric asociación, **Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales**, 4ª 1998,
Nicasio, J, **Dificultades de aprendizaje e intervención psicopedagógica.**, 1ª 2001,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Escola inclusiva e atención á diversidade/O05G110V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta/O05G110V01402

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

Outros comentarios

Esta materia esta vinculada as que aparecerán no terceiro curso do grao e que conforman a mención de educación especial.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Antropoloxía: Pensamento e cultura				
Materia	Antropoloxía: Pensamento e cultura			
Código	O05G110V01401			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Mayobre Rodríguez, Purificación			
Profesorado	Mayobre Rodríguez, Purificación Míguez Barciela, Aida			
Correo-e	pmayobre@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é unha introdución ao estudo de toda unha problemática na que estamos inmersas/os polo mero feito de pertencer a esta sociedade. A análise abórdase desde un enfoque filosófico, é dicir, autorreflexivo, crítico e autocrítico.			

Competencias de titulación

Código	
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender a filosofía como saber específico que se ocupou de problemas que incumben á totalidade.	B1	
Coñecer e comprender os problemas filosóficos no seu contexto e entender a vinculación con outras manifestacións culturais do momento.	A8	B13
Coñecer e entender os esquemas de pensamento que estiveron e están presentes na nosa configuración mental.	A3	B13
Coñecer as ideas que forxan o noso presente en contextos multiculturais.	A3	B12
Capacidade para organizar coherentemente ideas e argumento.	B1	
	B3	
Capacidade para analizar, valorar e discutir argumentos alleos.	B6	
	B13	
	B19	

Contidos

Tema	
1.- A filosofía nun mundo global	
2. A modernidade como unha forma concreta de civilización	
3.- Filosofías do século XX.	
4.- A posmodernidade e o pensamento polifónico	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	0	40	40
Seminarios	15	22	37

Actividades introductorias	2	0	2
Sesión maxistral	24.5	5.5	30
Titoría en grupo	8	0	8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	30	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Realización dun traballo de introdución á investigación relacionado coa temática da materia. Exposición por parte do alumnado ante a docente e/ou grupo de estudantes do resultado do traballo.
Seminarios	Presentación e debate dun tema de actualidade a partir da análise dun documento escrito ou gráfico.
Actividades introductorias	Introdución á materia e explicación do tipo de actividades que se van a desenvolver durante o cuadrimestre.
Sesión maxistral	Exposición dos temas do programa.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén coa profesora da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Seguimento por parte da profesora dos traballos obrigatorios que se han de realizar para superar a materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Avaliación do proceso, resultados e presentación dun traballo de iniciación á investigación.	30 Para facer media é preciso obter nesta proba polo menos o 50
Seminarios	Presentación e debate dun tema relacionado co temario a partir da análise dun documento escrito ou gráfico.	20. Para facer media é preciso obter nesta proba polo menos o 50
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame sobre o temario da materia.	50. Para facer media é preciso obter nesta proba polo menos o 50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segunda convocatoria: de non superar a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial: realizará un exame (hasta 5 puntos, 50%), un traballo (hasta 3 puntos, 30%), a lectura de dous libros (hasta 2 puntos, 20%) a determinar pola profesora ou profesor da materia. Para facer media é preciso obter, polo menos o 50% en cada apartado.

Bibliografía. Fontes de información

Ayestarán, Ignacio y otros (eds.), **Filosofía en un mundo global**, Anthropos,
 Mosterín, Jesús, **Filosofía de la cultura**, Alianza,
 Giner, Salvador, **Historia del Pensamiento Social**, Ariel,
 Valcárcel, Amelia, **Feminismo en el mundo global**, feminismo en el mundo global,

Recomendarase unha bibliografía específica para os temas do programa.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta**

Materia	Psicología: Identificación, prevención e tratamento dos trastornos do desenvolvemento e da conduta			
Código	O05G110V01402			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Sepúlveda Gradín, Juan Vicente			
Profesorado	Iglesias Sarmiento, Valentín Sepúlveda Gradín, Juan Vicente			
Correo-e	sepulveda@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten a finalidade de familiarizar ao profesor de Maxisterio con aquelas anomalías e trastornos da conduta que poidan aparecer na época escolar impedindo un normal desenrolo físico, psíquico, e intelectual, polo que, o mestre ha de adequerir os coñecementos pertinentes para minimizar os efectos negativos de estas anomalías. Identificar os distintos tipos de trastornos da infancia, a súas causas e as formas de intervención. Ha de mostrar ao mestre os conceptos e fundamentos teóricos básicos das características diferenciais da psicología infantil e os aspectos metodolóxicos específicos para o coñecemento e intervención nas condutas problemáticas da infancia que poidan interferir de xeito significativo no desenrolo perosoal, social, escolar e familiar do neno nas súas deficientes manifestaciones (déficit de intelixencia, déficit de atención, hiperactividade, conduta disocial, ansiedade, trastornos afectivos, do sono, da eliminación□)			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo

B11 Habilidades nas relacións interpersoais

B14 Compromiso ético

B16 Adaptación a novas situacións

B21 Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Capacitar aos docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensions. Deseñar regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, equidade e ao respecto aos dereitos humanos cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva. Capacidad de organización e planificación Comunicación oral e escrita	A2 eA3	B2 B3
Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia no aula e fóra dela abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles. Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia	eA4 A5	B6 B7
Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvemento que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia . Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagógicos e sociais ao longo da vida. Habilidades nas relacións interpersonais. Compromiso ético	A8 A9 A10 A11	B1 B2 B3 B6 B11 B14
Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias. Adaptación a novas situacións	A1 A3 A5 A10	B1 B3 B7 B8 B9 B16
(*)	A12	B21

Contidos

Tema	
Conduta e aprendizaxe.	Condicionamento clásico. Condicionamento operante. Aprendizaxe cognitivo-social.
Técnicas de intervención nos trastornos do comportamento.	Técnicas baseadas no condicionamento clásico, no condicionamento operante e na teoría da aprendizaxe social. Técnicas cognitivas e de autocontrol.
Os trastornos do comportamento.	Conceptualización. Clasificación. Epidemioloxía. Factores de risco e protectores. O papel da familia e a escola na abordaxe dos problemas do comportamento. Modelo de intervención.
Trastornos leves da personalidade e do estado de ánimo.	Sentimentos de inferioridade. Timidez. Baixa tolerancia á frustración. Celotipias. Agresividade. Depresión. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos da conduta	Trastorno por déficit de atención con hiperactividade. Trastorno de conduta. Negativismo desafiante. Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Hábitos nerviosos.	Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos da fala.	Tartamudez. Mutismo selectivo. Dislalias. Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos por ansiedade	Fobias. Angustia por separación. Trastorno por evitación. Ansiedade excesiva. Concepto, etioloxía e diagnóstico. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos da inxesta e a eliminación	Pica. Enuresis. Encopresis. Estratexias de intervención psicoeducativa.
Trastornos do desenvolvemento	Los trastornos del espectro autista. Identificación. Prevención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Traballos de aula	24	24	48

Sesión maxistral	22.5	73.5	96
Probas de resposta curta	1	0	1
Traballos e proxectos	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Explicación do programa da materia, os núcleos de contido, as competencias que se esperan que sexan alcanzadas, o sistema de traballo e de avaliación da materia.
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor nas sesións de pequeno e mediano grupo. Ao finalizar o grupo que o realizou explicará o seu traballo ao resto dos grupos. A elaboración dos traballos será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente no aula como en tutoría. Nos medianos grupos os alumnos realizarán un programa de intervención sobre algúns dos trastornos obxecto de estudo. Nos pequenos grupos realizaranse actividades de reflexión sobre distintas cuestións da asignatura.
Sesión maxistral	Explicación de contidos teóricos. Nestas sesións, o profesor explicará os contidos da materia e os alumnos poden intervir propoñendo a súas dúbidas e opinións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Os alumnos disporán de tutorías individualizadas. Tamén disporán de tutorías en pequenos grupos.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Os alumnos disporán de tutorías individualizadas. Tamén disporán de tutorías en pequenos grupos.
Probas de resposta curta	Os alumnos disporán de tutorías individualizadas. Tamén disporán de tutorías en pequenos grupos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Os alumnos presentarán informes escritos das actividades realizadas nos pequenos grupos.	10 da nota final.
Probas de resposta curta	As probas de avaliación consistirán en responder por escrito a preguntas de resposta curta sobre os contidos do programa da asignatura	50 da nota final
Traballos e proxectos	Os alumnos elaborarán dous programas de intervención sobre aqueles trastornos que elixan. Presentarán informes por escrito que serán expostos na aula na data sinalada polo profesor	40 da nota final

Outros comentarios sobre a Avaliación

Tanto para asistentes como para non asistentes: Para aprobar a asignatura é preciso acadar o 50% da puntuación en cada unha das partes avaliadas.

Criterios de avaliación para NON asistentes: Os alumnos para ser considerados non asistentes o comunicarán por escrito ao profesor durante o mes de xaneiro; de non ser así serán considerados asistentes.

Con independencia da súa asistencia ou non ás clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación

Exame: Ata o 50% da nota final. Tipo de exame igual ao dos asistentes.

Traballos e proxectos: Ata o 50% da nota final. Os alumnos terán que elaborar programas de intervención sobre dous trastornos do comportamento. As instrucións e o seguimento serán realizados nas horas de tutoría, sendo obrigatoria a asistencia do alumno a un mínimo de tres sesións. A non asistencia suporá o suspenso nesa parte. Os programas serán defendidos oralmente polo alumno ao final do curso, no día e hora que o profesor sinala.

As competencias non adquiridas na primeira edición das actas (mes de Maio), serán de novo avaliadas no mes de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

López Ibor, J, **Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales**, Masson,
Caballo, V, **Manual de psicología clínica, infantil y adolescente, trastornos específicos**, Masson,

Bibliografía Básica

Buendía, J. (2004). *Psicopatología en niños y Adolescentes. Desarrollos Actuales*. Madrid: Pirámide.

Jiménez, M. (1997). *Psicopatología infantil*. Málaga: Aljibe.

Rodríguez Sacristán, S. (2002). *Psicopatología Infantil Básica*. Madrid: Pirámide.

Bibliografía Complementaria

Ajuriaguerra. (1976). *Manual de Psiquiatría Infantil*. Barcelona: Ed.Toray-Masson.

Ayuso Gutiérrez, J. Luis. (1992). *Manual de Psiquiatría*. Madrid: Ed. Interamericana.

Beck, Aaron. (1998). *Terapia cognitiva de los trastornos*. Barcelona: Paidós Ibérica,

Belloch e outros . (1999). *Psicopatología. Vol. I y II*. Ed. McGraw Hill.

Buceta, J. M. e Bruno, A. M. (1996). *Tratamiento Psicológico de Hábitos y Enfermedades Mentales*. Madrid: Pirámide.

Caballo, Vicente. (1993). *Manual de Técnicas de Terapia y Modificación de Conducta*. Ed. Siglo XXI.

Caballo, V.E. e Simon, M.A. (2005). *Manual de Psicología Clínica infantil y del adolescente*. Madrid: Pirámide.

Caso, I. (1997). *Manual de Psicoterapias Cognitivas*. Barcelona: Paidós.

CIE - 10 (1992). (*Diccionario*) (*Clasificación Internacional de Enfermedades*) *Trastornos Mentales y del Comportamiento*. Madrid: Ed. Meditor.

DSM-IV. (1993). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, APA.

Giménez-Dasi, M. y Mariscal, S. (2008). *Psicología del Desarrollo. Desde el nacimiento a la primera infancia*. Madrid: McGraw Hill

González, R.(2003). *Psicopatología del niño y del adolescsnte*. Mdrid: Pirámide,

Gradillas, V. (1995). *Psicopatología Descriptiva*. Madrd: Eudema.

Gutierrez, J.R. y Rey F. (2000). *Planificación terapéutica de los trastornos psiquiátricos del niño y del adolescente*. Madrid: Smitkline-Beecham.

Harvery, F. (1976). *Trastornos de la conducta en el niño. México*: Ed. Manual Moderno.

Labrador, J. et al. (2004). *Manual de Técnicas de Modificación y Terapia de Conducta*. Madrid: Pirámide.

Lemos, S. (2000). *Psicopatología General*. Madrid: Editorial Síntesis.

Luciano, M. C. (1996). *Manual de Psicología Clínica Infantil. Infancia y Adolescencia*. Valencia: Promolibro.

Marcelli, D. e Ajuriaguerra, J. *Manual de Psicopatología del Niño*.

Mardomingo, M.J. (2002). *Psiquiatría para Padres y Educadores*. Madrid. Narcea.

Martínez Roca. Editorial. *Serie de temas monográficos de trastornos de conduct*

Mayor J. (1986). *Manual de Modificación de Conducta*. Ed. Alhambra..

Mazet. (1995). *Psicopatología del niño y del Adolescente*. Barcelona: Médica y Técnica,

Méndez, F.X. e Maciá, D. (2002). *Modificación de conducta con niños yadolescentes. Libro de Casos*. Madrid: Pirámide.

Midenet. (1994). *Manual Práctico de Psicopatología Infantil*. Barcelona: Toray-Masson,

Monedero, Carmelo. (1978). *Psicopatogía General*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Ortega-Monasterio. (1993). *Lecciones de Psicología Médica*. Barcelona: PPV.

Pérez Álvarez, M. e outros. (2003). *Guía de Tratamientos Psicológicos Eficaces* Tomo III. *Infancia y Adolescencia*. Madrid:

Pirámide.

Pérez, M. (1995). *Nuevas perspectivas en psicología del desarrollo*. Madrid: Alianza.

Rodríguez, A. (1997). *Rehabilitación Psicosocial de Personas con Trastornos Mentales Crónicos*. Madrid: Pirámide.

Thomas Olladik. (1991). *Psicopatología Infantil*. Barcelona: Martinez Roca.

Trianes, M.V. y Gallardo, J.A. (coord.) (2004). *Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares*. Madrid: Pirámide.

Vallejo Nagera. (1985). *Introducción a la Psiquiatría*. Ed. Científico Médica.

Vallejo Pareja, M.A. (1998). *Manual de Terapia de Conducta. Vol I y II*. Madrid: Dykinson.

Vallejo Ruiloba, J. (1999). *Introducción a la Psicopatología y Psiquiatría*. Barcelona: Masson - Salvat.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Necesidades educativas especiais asociadas á discapacidade intelectual/O05G110V01903

Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe da lectura, escritura e cálculo/O05G110V01904

Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe da linguaxe oral/O05G110V01905

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Fundamentos psicolóxicos da intervención temperá/O05G110V01304

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades na aprendizaxe infantil/O05G110V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/O05G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/O05G110V01104

Outros comentarios

Esta materia ten continuidade na mención de educación especial do grado de educación infantil

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Aprendizaxe das ciencias da natureza				
Materia	Aprendizaxe das ciencias da natureza			
Código	O05G110V01403			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Yebra Ferro, Miguel Ángel			
Profesorado	Vidal López, Manuel Yebra Ferro, Miguel Ángel			
Correo-e	yebrama@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	Materia adicada o coñecemento e aprendizaxe das ciencias da natureza na educación infantil dende una didáctica emenentemente práctica			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Liderado
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Coñecemento dos elementos básicos da didáctica das ciencias experimentais.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A4	B5
	A5	B6
	A11	B9
Deseño, planificación e avaliación da actividade docente e a aprendizaxe na aula, no campo das Ciencias da Natureza, atendendo ás necesidades dos estudantes de Educación Infantil		B13
		B15
		B17
		B21
	A1	B1
	A2	B2
Desenvolvemento da capacidade para recompilar, analizar, elaborar, crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares de Ciencias da Natureza axeitados ás características do alumno de Educación Infantil	A3	B6
	A4	B8
	A5	B9
	A11	B13
		B15
		B17
Coñecemento da diversidade de recursos didácticos e aplicacións de novas tecnoloxías no ensino das ciencias.		B22
	A1	B1
	A2	B2
	A4	B6
	A11	B8
		B13
Formación básica na utilización de material de laboratorio e na metodoloxía científica.		B17
	A4	B1
	A5	B2
	A11	B6
		B7
		B8
Sensibilidade cara ás temáticas sobre prevención da saúde e preservación do medio natural.		B9
		B13
		B15
		B17
		B18
		B20
		B22
		B22

Contidos

Tema

CONTIDOS TEÓRICOS

A ciencia e a metodoloxía científica.
Fundamentación, obxectivos, metodoloxía e avaliación da área de Coñecemento do Medio Natural, Social y Cultural na Educación Infantil.
Os contidos da área de Coñecemento do Medio Natural, Social y Cultural no decreto do currículo de Educación Infantil en Galicia.
Os recursos para o ensino de Ciencias da Natureza en Educación Infantil.
A flora e fauna do noso entorno.
Elaboración de unidades didácticas en Educación Infantil sobre temas relacionados con Ciencias da Natureza

A xerminación
 A combustión
 O ciclo da auga
 A densidade dos corpos
 Ficha ser vivo
 A elaboración do pan
 A elaboración do queixo
 A reutilización/reciclaxe de residuos
 Actividade práctica libre

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	20	0	20
Saídas de estudo/prácticas de campo	5	20	25
Traballos de aula	7	0	7
Titoría en grupo	5	20	25
Presentacións/exposicións	5	0	5
Prácticas de laboratorio	10	28	38
Informes/memorias de prácticas	0	15	15
Traballos e proxectos	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, directrices dos traballos/prácticas a desenvolver por parte dos alumnos
Saídas de estudo/prácticas de campo	Itinerario polo campus e o río Lonia para coñecer as especies máis comúns de árbores e a vida existente nun curso de auga.
Traballos de aula	O estudante desenvolvera varios traballos vinculados a diferentes temas da materia dada.
Titoría en grupo	Entrevistas do profesor co alumnado co fin de asesoralos no desenvolvemento das actividades da materia propostas e no proceso de aprendizaxe.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e os seus compañeiros dun tema sobre contidos da materia. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Prácticas de laboratorio	Actividades prácticas sinxelas para achegar aos alumnos diversos contidos de Ciencias da Natureza e a metodoloxía científica.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Traballos de aula Atención personalizada ao alumnado nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.
Titoría en grupo	Traballos de aula Atención personalizada ao alumnado nas sesións específicas previstas para iso e mediante o horario de titoría sinalado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Contempla a revisión dos traballos obrigatorios, cuxo número depende das circunstancias concretas de cada curso e que poden ser presentados individualmente ou en pequeno grupo. Ademais, valoraranse os traballos voluntarios.	30
Presentacións/exposicións	Contempla a avaliación da exposición oral dos traballos solicitados. Terase en conta a organización da exposición, a capacidade comunicativa e a calidade do contido.	30
Prácticas de laboratorio	Contempla a revisión da memoria de prácticas onde se recollen as guías do alumno e profesor das distintas actividades feitas durante o curso.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

As competencias non superadas durante o cuadrimestre, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas. Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non as clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación. Na páxina web da facultade poderase consultar día/hora/lugar do examen (apartado datas exames)

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- Aguiar, E., (Dir.) (2006). Los insectos de mi jardín. Ed. SM. Madrid.
- Carmen, L. del (1988). Investigación del medio y aprendizaje. Graó. Barcelona.
- Chanut, E. (2006). El frío y el calor. Madrid: Ed. SM.
- Charpak, G., Léna, P. y Quéré, Y. (2006). Los niños y la ciencia. Buenos Aires: Siglo XXI.
- Cornell, J.B. (1982) Vivir la Naturaleza con los niños. Ed. 29. Barcelona.
- Díez, M.C. (2007). Mi escuela sabe a naranja. Estar y ser en la escuela infantil. Barcelona: Graó.
- Duschl, R.A. (1997). Renovar la enseñanza de las Ciencias. Importancia de las teorías y su desarrollo. Narcea. Madrid.
- García González, F., 2002. Cómo elaborar unidades didácticas en la Educación Infantil. Barcelona: CissPraxis.
- Harlen, W. (1989) Enseñanza y aprendizaje de las Ciencias. Morata & M.E.C. Madrid.
- Licitra, J., (Dir) (2005). Los árboles de mi jardín. Madrid: Ed. SM
- Vila, B., y Cardo, C. (2005). Material sensorial (0-3 años): manipulación y experimentación. Barcelona: Graó.

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Coñecemento do medio natural/O05G110V01901

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica da lingua e a literatura infantil**

Materia	Didáctica da lingua e a literatura infantil			
Código	O05G110V01404			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Paz González, María Ángeles			
Profesorado	Paz González, María Ángeles			
Correo-e	apaz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporcionará ao futuro docente coñecimentos científicos , estratexias e recursos para favorecer o desenvolvemento da competencia comunicativa do neno de Educación Infantil. Ademais adquirirán as habilidades necesarias para un bon rendimento en lectoescritura e para axudar a descubrir a maxia que esconde un texto literario. Esta asignatura presta especial atención á capacidade creativa da linguaxe, co fin de promover no neno o gusto pola beleza da palabra e o deleite ante a creación de mundos de ficción.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer os fundamentos lingüísticos, psicolingüísticos, sociolingüísticos e didácticos da aprendizaxe da lingua.	A1 A2

Coñecer a literatura infantil.	A1 A2 A7	B1 B2 B3 B17
Falar, leer e escribir correcta e adecuadamente nas linguas da comunidade autónoma.	A6 A7	B3 B12
Coñecer o currículo escolar das linguas.	A1 A6	B3
Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	A2 A4 A6 A10 A11	B1 B2 B6 B7 B9 B13 B15 B17
Organizar e planificar estratexias metodolóxicas para o ensino da comunicación oral.	A2 A3 A4 A6 A11	B1 B2 B6 B9 B13 B15 B17
Ser capaz de identificar aos nenos con problemas de linguaxe oral e escrita así como orientar aos pais.	A6 A10	B11
Capacidade de relación e de comunicación.	A4 A5	B11
Capacidade para traballar en equipo.		B9
Capacidade de análise e síntesis.		B1
Aprendizaxe autónoma.		B15
Desenvolvemento da creatividade.		B17

Contidos

Tema		
1.FACTORES QUE DETERMINAN A ADQUISICIÓN E DESDESENVOLVEMENTO DA LINGUAXE INFANTIL.	1.-A familia. A escola. Análise da adquisición e desenvolvemento da linguaxe infantil. Etapas.	
2.DIDÁCTICA DA COMUNICACIÓN ORAL.	2.-A linguaxe oral. Obxectivos. Situacións educativas para o desenvolvemento da linguaxe. Actividades para favorecer a comprensión e expresión oral. Recursos didácticos para estimular e potenciar a capacidade creativa da linguaxe.	
3.DIDÁCTICA DA LECTOESCRITURA.	1.-Lectura e escritura. Obxectivos. Proceso de aprendizaxe da lectura. Proceso de aprendizaxe da escritura. A biblioteca de aula infantil. Habilidades metalingüísticas. Desenvolvemento da conciencia fonolóxica. Actividades e xogos lingüísticos.	
4.A LITERATURA INFANTIL DE TRADICIÓN ORAL E A SUA DIDÁCTICA.	4.-A literatura infantil de tradición oral e a súa didáctica. A literatura infantil e o neno. Valor do folclore como iniciación á literatura. Contidos de folclore. Poesía, xogo e canción. O Cancioneiro. Xogo dramático. Desenvolvemento de habilidades lingüísticas. Propostas didácticas.	
5.POESÍA INFANTIL DE AUTOR E A SUA DIDÁCTICA.	5.-Poesía infantil de autor e a súa didáctica. Poesía infantil. Obxectivos. Características e estruturas formais da poesía infantil. Poetas destacados para a Educación Infantil. Proceso didáctico. Xogo dramático. Desenvolvemento de habilidades lingüísticas. Propostas didácticas.	
6.O CONTO E A SUA DIDÁCTICA.	6.-O conto e a súa didáctica. Obxectivos. Características dos contos. Xéneros de contos. Cómo contar un conto. Proceso didáctico. O conto como instrumento dinamizador da expresión oral. Estratexias e pautas para construír e inventar contos. Dramatización. Títeres e marionetas. Propostas didácticas.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	12	30	42
Presentacións/exposicións	20	45	65
Traballos de aula	17.5	22.5	40
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia, bases teóricas e /ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polos estudantes.
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición oral na aula por parte do alumnado dunha proposta educativa, con apoio de material, en grupo, sobre o proceso didáctico dunha poesía, conto ou dramatización.
Traballos de aula	Os estudantes desenvolverán propostas didácticas e experiencias educativas baixo as directrices e supervisión da profesora. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas dos estudantes.
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentar a materia aos estudantes.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Os estudantes disporán de atención personalizada tanto nas horas de tutoría como nas horas de traballo na aula.
Presentacións/exposicións	Os estudantes disporán de atención personalizada tanto nas horas de tutoría como nas horas de traballo na aula.
Traballos de aula	Os estudantes disporán de atención personalizada tanto nas horas de tutoría como nas horas de traballo na aula.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Valorarase o interese e a participación, a aplicación didáctica, a creatividade e a expresión oral: corrección e fluidez.	40
Traballos de aula	A participación activa e implicación nos traballos de aula serán obxecto de avaliación continua.	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas sobre contidos teóricos da materia. Ademais de comprobar o nivel de coñecementos avaliarase a competencia do estudante: -Para elaborar un discurso persoal coherente e correcto. -Para establecer relacións entre os conceptos, entre os núcleos temáticos, entre as reflexións teóricas, as aplicacións prácticas, etc. -Para demostrar a capacidade de lectura comprensiva (interpretativa e crítica) sobre o que se pregunta. -Para demostrar o dominio de expresión escrita (estruturas sintácticas, precisión léxica, corrección ortográfica, etc.)	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será requisito imprescindible aprobar (cinco puntos sobre dez) tanto o exame teórico como a presentación /exposición do Proceso didáctico dunha poesía, conto ou dramatización.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán de novo avaliadas na convocatoria de Xullo.

Aqueles estudantes que, por causa xustificada, NON poidan ASISTIR regularmente serán avaliados :

- Proba de resposta longa/ de desenvolvemento: 50%
- Presentación individual, por escrito, con material de apoio, do proceso didáctico dunha poesía: 25%
- Presentación individual, por escrito, con material de apoio, do proceso didáctico dun conto: 25%

Datas exames:

Consultar <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-o/web/index.php/grado-educacion-infantil/horarios>

Bibliografía. Fontes de información

- BETTELHEIM, B. Psicoanálisis de los cuentos de hadas. Barcelona, Crítica, 1986.
- BIGAS, M. y CORREIG, M. Didáctica de la lengua en la educación infantil, Madrid, Síntesis 2000

BRYANT, S.C. El arte de contar cuentos. Barcelona, Istmo, 1986.

CALERO, A. y otros. Acceso a la lectura en Educación Infantil. Barcelona, Praxis, 1999

CERVERA, J. Teoría de la Literatura Infantil. Bilbao, Mensajero, 1991

MONFORT, M. y JUÁREZ, A. El niño que habla, Madrid, CEPE, 13ª ed. 2008

BRAVO VILLASANTE, C. Historia de la Literatura Infantil Española. BRAVO VILLASANTE, C. Historia y Antología de la literatura infantil Universal. Valladolid, Miñón, 1988

CERRILLO, P. ¿Dónde está el niño que yo fui?, Madrid, Akal, 2004

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamentalmente para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte da profesora, do grado de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma estranxeiro I: Francés				
Materia	Idioma estranxeiro I: Francés			
Código	O05G110V01405			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Francés			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Franco Paz, María Victoria			
Profesorado	Franco Paz, María Victoria			
Correo-e	vfrances@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Adquisición das competencias necesarias correspondentes entre os niveis A2 e B1 do Marco europeo común de referencia para as linguas.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B15	Aprendizaxe autónoma
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Comprender as ideas principais do discurso falado cando este é claro e normal e trátanse asuntos cotiáns dos ámbitos persoal, e educacional.	A5	B3 B4
2. Comprender a idea principal de películas e de programas de radio ou televisión que tratan temas actuais ou de interese persoal ou profesional, cando a articulación é relativamente lenta e clara.	A5	B3 B4
3. Comprender textos escritos redactados nunha lingua de uso habitual e cotián ou relacionada co traballo.	A8	B3 B4
4. Comprender a descrición de acontecementos, sentimentos e desexos en cartas persoais.		B3 B4
5. Poder participar espontaneamente nunha conversación que trate temas cotiáns de interese persoal ou que sexan pertinentes para a vida diaria (por exemplo familia, afeccións, traballo, viaxes e acontecementos actuais).		B3 B4
6. Poder abordar oralmente en inglés/francés, con fluidez e seguridade, temas de interese para alumnos de educación infantil.		B3 B4

7. Saber enlazar frases de forma sinxela co fin de describir experiencias e feitos, así como os seus soños, esperanzas e ambicións.		B3 B4
8. Poder explicar e xustificar brevemente as súas opinións e proxectos.		B3 B4
9. Saber narrar unha historia ou relato, a trama dun libro ou película, e poder describir as súas reaccións.		B3 B4
10. Ser capaz de escribir textos sinxelos e ben enlazados sobre temas que lle son coñecidos ou de interese persoal. Poder escribir cartas persoais que describan experiencias e impresións.	A2	B3 B4
11. Desenvolver a competencia comunicativa necesaria para abordar en inglés/francés, con fluidez A2 e seguridade, temas de interese para alumnos de educación infantil (comunicación en actividades dentro do aula; interaccións orais en lingua estranxeira en rutinas e situacións habituais de comunicación BOE 4/1/2007: Real Decreto 1630/2006 polo que se establecen os ensinos mínimos do segundo ciclo de Educación Infantil).	A2	B3
12. Desenvolver estratexias de aprendizaxe autónoma e de traballo cooperativo, favorecendo a análise e a observación dos propios procesos de aprendizaxe.	A4 A11	B9 B11 B15
13. Coñecer formas e medios para continuar e enriquecer a súa propia formación cultural e lingüística.	A11	B10 B19 B20
14. Desenvolver certas actitudes afectivas desexables nun docente de L.E. como, por exemplo, solidariedade e cooperación cos demais, interese e tolerancia cara ao diferente, seguridade na propia competencia lingüística, e unha visión da L.E. como medio de comunicación real e non meramente unha asignatura máis.	A3 A5	B12

Contidos

Tema	
1. Apectos lingüísticos	Léxico, gramática, semántica, corrección fonética, ortografía, ortoepía.
2. Aspectos sociolingüísticos	Os marcadores lingüísticos de relacións sociais, as normas de cortesía, as expresións de sabedoría popular, diferenzas de rexistro.
3. Aspectos discursivos	Ordenar oracións en función da secuencia natural, relacións de causa e efecto (ou viceversa), e estruturación do discurso; ordenar o discurso en función de organización temática, coherencia e cohesión.
4. Aspectos estratéxicos	Estratexias verbais que se utilizan para impedir a incomunicación: solicitude de repetición, paráfrasis, uso de palabras xerais, aproximación, aclaración, solicitude de ayuda.
5. Aspectos interculturais	A vida diaria, as relacións persoais, valores, crenzas e actitudes, linguaxe corporal, convencións sociais, comportamentos rituais.
Todos estes temas traballaranse de forma conxunta, global e práctica a través de unidades didácticas centradas en ámbitos e contidos concretos	Propóñense con certa flexibilidade 6 unidades sobre os seguintes temas: a familia, os animais, a gastronomía francesa, os deportes, hábitos e costumes franceses e o conto e a literatura infantil en lingua francesa.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	10	25	35
Traballos de aula	20	20	40
Prácticas autónomas a través de TIC	0	15	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	9.5	15.5	25
Presentacións/exposicións	10	22	32
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.

Resolución de problemas e/ou exercicios	Exposición por parte do alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto... Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	A atención personalizada realizarase durante o horario de titorías, que o profesor detallará na sesión introductoria do curso, e previa cita solicitada polo alumno por correo electrónico .Desta forma o alumnado podera resolver dúbidas,expor sugestions e reforzar aspectos prácticos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada realizarase durante o horario de titorías, que o profesor detallará na sesión introductoria do curso, e previa cita solicitada polo alumno por correo electrónico .Desta forma o alumnado podera resolver dúbidas,expor sugestions e reforzar aspectos prácticos da materia.
Prácticas autónomas a través de TIC	A atención personalizada realizarase durante o horario de titorías, que o profesor detallará na sesión introductoria do curso, e previa cita solicitada polo alumno por correo electrónico .Desta forma o alumnado podera resolver dúbidas,expor sugestions e reforzar aspectos prácticos da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	20
Presentacións/exposicións	Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de un tema sobre contenidos de la materia o de los resultados de un trabajo, ejercicio, proyecto...Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo.	40
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aqueles estudantes que, por causa xustificada, NON poidan ASISTIR regularmente, deberán presentarse a unha proba escrita e a unha proba oral en francés. Estas probas versarán sobre os contidos da asignatura e cada unha delas puntuará o 50% da nota final. Na convocatoria de xullo, únicamente se evaluarán as competencias ou actividades non superadas na convocatoria correspondente á súa cuatrimestre.

Datas exames:

Consultar <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-o/web/index.php/grado-educacion-infantil/horarios>

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA BEACCO, J.C., BOUQUET, S. et PORQUIER, R., Niveau B2 pour le Français, Didier, 2004. BEACCO, J.C. et PORQUIER, R., Niveau A1 pour le français, Didier 2007. GRÉGOIRE, M., Grammaire progressive du français, Clé International, 2001. MIQUEL, C. et GOLIOT-LÉTÉ, A., Vocabulaire progressif du français, Clé International, 2001. STEELE, R., Civilisation progressive du français, Clé International, 2002. BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA BOURGEOIS, R. et TERRONE, P., La France des institutions, Presses Universitaires de Grenoble, 2001. CHAMBERLAIN, A. et STEELE, R., Guide pratique de la communication, Didier, 1991. CHOLLET, I. et ROBERT, J.M., Précis de Grammaire, Clé International, 2009. GUILLEMANT, D., La France en poche, Pearson Longman, 2006. LE ROBERT NATHAN, Conjugaison, Nathan, 1995. ROBERT, P., Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française, Le Robert, 1974. WALTER, H., Le français dans tous les sens, Le Livre de

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés/O05G110V01508

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/O05G110V01103

Outros comentarios

Sería aconsellable unha iniciación mínima no idioma francés e coñecementos previos a nivel de bacharelato, ou nivel A1 segundo o marco común europeo para o estudo das linguas. En todo caso pódense reforzar os coñecementos do idioma e elevar o nivel a través de cursos na escola de idiomas ,da UNED e noutros estamentos e medios dos que se dispón na actualidade a nivel autónomo como son as metodoloxías que se poden atopar en internet e as páxinas web especializadas na aprendizaxe das linguas estranxeiras.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma estranxeiro I: Inglés				
Materia	Idioma estranxeiro I: Inglés			
Código	005G110V01406			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Llantada Díaz, María Francisca			
Profesorado	Llantada Díaz, María Francisca			
Correo-e	fanny.llantada@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A Orde ECI/3854/2007, de 27 de decembro, pola que se establecen os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Mestre en Educación Infantil estipula que un aspecto das competencias que deben adquirirse por parte destes profesionais é "Ser capaz de fomentar unha primeira aproximación a unha lingua estranxeira".			

Competencias de titulación

Código	
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B15	Aprendizaxe autónoma
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1.Comprender textos escritos redactados nunha lingua de uso habitual e cotián ou relacionada co traballo.	B3 B4 B10 B11 B12 B19
2.Ser capaz de escribir textos sinxelos e ben enlazados sobre temas que lle son coñecidos ou de interese persoal.	B3 B4 B10 B11

3.Comprender as ideas principais do discurso falado cando este é claro e normal e trátanse asuntos cotiáns dos ámbitos persoal e educacional.		B3 B4 B10 B11 B12 B19
4. Poder participar espontáneamente nunha conversación que trate temas cotiáns de interese persoal ou que sexan pertinentes para a vida diaria (por exemplo familia, afeccións, o fogar e a súa contorna, etc.)		B3 B4 B10 B11 B12 B19
5.Saber enlazar frases de forma sinxela co fin de describir experiencias e feitos, así como os seus soños, esperanzas e ambicións.		B3 B4 B10 B11 B12 B19
6.Poder abordar oralmente en inglés, con fluidez e seguridade, temas de interese para alumnos de educación infantil.		B3 B4 B11 B12 B19
7.Poder explicar e xustificar brevemente as súas opinións e proxectos.		B3 B4 B10 B11 B12
8.Saber narrar unha historia ou relato, a trama dun libro ou película, e poder describir as súas reaccións.		B3 B4 B10 B11 B12 B19
9.Desenvolver a competencia comunicativa necesaria para abordar en inglés, con fluidez e seguridade, temas de interese para alumnos de educación infantil.	A2 A6	B3
10. Desenvolver estratexias de aprendizaxe autónoma e de traballo cooperativo, favorecendo a análise e a observación dos propios procesos de aprendizaxe.	A4 A11	B9 B11 B15
11. Coñecer formas e medios para continuar e enriquecer a súa propia formación cultural e lingüística.	A11	B10 B19 B20
12. Desenvolver certas actitudes afectivas desexables na aprendizaxe dunha L.E. como, por exemplo, solidariedade e cooperación cos demais, interese e tolerancia cara ao diferente, seguridade na propia competencia lingüística, e unha visión da L.E. como medio de comunicación real e non meramente unha asignatura máis.	A3 A5	B12

Contidos

Tema	
1. Aspectos lingüísticos	1. Léxico, gramática, semántica, corrección fonética, ortografía.
2. Aspectos sociolingüísticos	2. Os marcadores lingüísticos de relacións sociais, as normas de cortesía, as expresións de sabeduría popular, diferenzas de rexistro.
3. Aspectos discursivos	3. Ordenar oracións en función da secuencia natural, relacións de causa e efecto (ou viceversa), e estruturación do discurso; ordenar o discurso en función da organización temática, coherencia e cohesión.
4. Aspectos estratéxicos	4. Estratexias verbais que se utilizan para impedir a incomunicación: solicitude de repetición, paráfrasis, uso de palabras xerais, aproximación, aclaración , solicitude de axuda.
5. Aspectos interculturais	5. A vida diaria, as relacións persoais, valores, crenzas e actitudes, linguaxe corporal, convencións sociais, comportamentos rituais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	10	15	25
Presentacións/exposicións	10	14	24
Traballos de aula	8.5	0	8.5
Actividades introdutorias	2	0	2

Resolución de problemas e/ou exercicios	10	10	20
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	5	19	24
Prácticas autónomas a través de TIC	0	21.5	21.5
Probas de resposta curta	4	8	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	10	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia. Usualmente trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recolleita de información, lectura e manexo de bibliografía. O traballo escrito será entregado na semana 10, para ser exposto nas clases prácticas das semanas 11 e 12.
Presentacións/exposicións	Presentacións orais sobre un tema da materia preparadas polo alumnado de forma individual ou en grupo para reforzar as destrezas comunicativas de expresión. Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo. Serán presentadas nas clases prácticas das semanas 7 e 8.
Traballos de aula	Realización de exercicios relacionados coas destrezas comunicativas na aula baixo as directrices e supervisión da profesora.
Actividades introdutorias	Presentación da materia ao alumnado e orientación xeral sobre a mesma.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise e resolución de exercicios prácticos relacionados cos contidos gramaticais e léxicos e as destrezas comunicativas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de exercicios prácticos relacionados cos contidos gramaticais e léxicos e as destrezas comunicativas de forma autónoma, con material de autocorrección.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de xeito autónomo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Para resolver dúbidas sobre a materia e/ou as probas e presentacións orais, a profesora atenderá ao alumnado nas horas de traballo en grupos reducidos e no seu despacho en horario de tutorías.
Presentacións/exposicións	Para resolver dúbidas sobre a materia e/ou as probas e presentacións orais, a profesora atenderá ao alumnado nas horas de traballo en grupos reducidos e no seu despacho en horario de tutorías.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Para resolver dúbidas sobre a materia e/ou as probas e presentacións orais, a profesora atenderá ao alumnado nas horas de traballo en grupos reducidos e no seu despacho en horario de tutorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia. Usualmente trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a procura e recolleita de información, lectura e manexo de bibliografía. O traballo escrito será entregado na semana 10, para ser exposto nas clases prácticas das semanas 11 e 12.	25
Presentacións/exposicións	Presentación oral dun tema dos contidos da materia nas clases prácticas das semanas 7 e 8. Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.	25
Probas de resposta curta	Nas sesións prácticas das semanas 6 e 13 o alumnado será avaliado da destreza de "Listening" (15%) e de "Reading" (15%) por medio de exercicios de resposta curta.	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nas sesións teóricas das semanas 6 e 13 o alumnado será avaliado dos contidos teóricos da materia (Use of English and vocabulary).	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A) Primeira edición das actas:

Na primeira edición das actas o alumnado poderá acollerse a avaliación continua (A1) ou a avaliación única (A2).

A1) Avaliación continua na primeira edición das actas:

Recoméndase a avaliación continua e o traballo diario na materia, xa que o estudo constante e progresivo é o sistema máis axeitado para a aprendizaxe dun idioma. Para acollerse ao sistema de avaliación continua, o alumnado debe asistir con regularidade ás sesións presenciais, tanto teóricas como prácticas, así como realizar as tarefas e exercicios que se lle requiran.

O dominio da lingua inglesa será avaliado por medio das seguintes probas:

- Proba de Use of English & vocabulary (20%): nas clases de teoría das semanas 6 e 13.
- Probas de listening (15%) e reading (15%): nas clases prácticas das semanas 6 e 13.
- Presentación oral nas clases prácticas das semanas 7 e 8 (25%).
- Entrega de traballo escrito sobre un tema do curso na semana 10 (25%), para ser exposto nas clases prácticas das semanas 11 e 12.

As datas e horas das probas correspóndense coas horas das clases dos diferentes grupos. Se alguén realiza só unha proba parcial de listening ou reading, a súa nota nesa destreza corresponderase coa nota obtida nesa proba. No caso das probas de Use of English e vocabulario, haberá que realiza-las dúas probas, posto que se avalían contidos diferentes.

Para conseguilo aprobado na asignatura, o alumnado deberá aprobar cada unha das probas que se avalían. De suspender algunha(s) das partes, o alumnado poderá recuperalas en xullo de 2015, mantendo as notas conseguidas nas probas aprobadas na primeira edición das actas. De non aprobar en xullo de 2015, o alumnado deberá examinarse no seguinte curso académico.

A realización dunha ou varias das probas parciais da avaliación continua implica a aceptación do sistema de avaliación continua por parte do alumnado. O alumnado avaliado mediante o sistema de avaliación continua non poderá acollerse á avaliación única na primeira edición das actas, e a súa nota da primeira edición das actas corresponderá ao cómputo das notas obtidas nas probas realizadas durante o curso.

A2) Avaliación única na primeira edición das actas:

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Aqueles alumnos que non poidan asistir ás sesións presenciais desta materia deberán poñerse en contacto coa profesora para pactar con ela un programa de traballo individualizado. Ademais diso, o alumnado que non asista ás clases será avaliado mediante un exame que terá lugar na data oficial fixada polo centro para a primeira edición das actas e que se poderá consultar na Web:

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/grao-educacion-infantil/horarios>

Este exame constará das seguintes partes: proba de Use of English & vocabulary (20%), reading (15%), listening (15%), proba escrita (en inglés) de resposta longa sobre os contidos da materia (25%) e entrevista persoal, levada a cabo en inglés e cunha duración de 10 ou 15 minutos (25%).

Para conseguilo aprobado na asignatura, o alumnado deberá aprobar cada unha das partes do exame. De suspender algunha(s) das partes, o alumnado poderá recuperalas en xullo de 2015, mantendo as notas conseguidas nas probas aprobadas na primeira edición das actas. De non aprobar en xullo de 2015, o alumnado deberá examinarse no seguinte curso académico.

Como se indicou anteriormente, o alumnado que teña obtido algunha nota polo sistema da avaliación continua non poderá acollerse ao exame único na primeira edición das actas.

B) Segunda edición das actas (xullo 2015)

O alumnado que non se presente á primeira edición das actas será avaliado en xullo mediante un exame que terá lugar na data oficial fixada polo centro para a segunda edición das actas e que se poderá consultar na Web:

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/grao-educacion-infantil/horarios>

Este exame constará das seguintes partes: proba de Use of English & vocabulary (20%), reading (15%), listening (15%), proba escrita (en inglés) de resposta longa sobre os contidos da materia (25%) e entrevista persoal, levada a cabo en inglés e cunha duración de 10 ou 15 minutos (25%). Para conseguilo aprobado na asignatura, o alumnado deberá aprobar cada unha das partes do exame.

Aqueles alumnos de avaliación continua ou única que non superaran algunha das probas da primeira edición das actas,

poderán recuperalas en xullo de 2015, mantendo as notas aprobadas obtidas na primeira edición das actas. De non aprobar en xullo de 2015, o alumnado deberá examinarse no seguinte curso académico.

Durante a realización das probas e exames non se permite a utilización de dicionarios, ordenadores, teléfonos móbiles, conexión a Internet ou calquera outro medio electrónico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica:

Libro de texto: Doff, Adrian & Ben Goldstein. *English Unlimited. B2 Upper Intermediate*. English For Spanish Speakers. Cambridge University Press, 2010.

Libro de autoaprendizaxe: Metcalf, Rob, Chris Cavey and Alison Greenwood. *English Unlimited. B2 Upper Intermediate. Self-Study Pack with DVD-ROM and Audio CD*. English For Spanish Speakers. Cambridge University Press, 2011.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés/O05G110V01501

Outros comentarios

Para poder cursar esta materia con comodidade e aproveitamento, recoméndase que o alumnado teña, ao empezar, un nivel intermedio de competencia comunicativa en lingua inglesa.
